

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАКОНИ ТРАДИЦІЙНОЇ МЕДИЦИНИ СУЧАСНОМУ ЛІКАРЮ

- **Т.В. Євтушенко**, зав. курсу традиційної та нетрадиційної медицини, каф. внутрішніх хвороб з курсом профілактичної медицини
  - **Н. В. Євтушенко**, асист. внутрішніх хвороб з курсом профілактичної медицини
  - **Л.Я. Адегова**, асист. внутрішніх хвороб з курсом профілактичної медицини
  - **В.П. Степура**, асист. внутрішніх хвороб з курсом профілактичної медицини
- *ТОВ «Європейський медичний університет», м. Дніпро*

Знання про традиційну медицину йдуть з глибокої давнини. Вона має свої здобутки, які все ж таки дійшли до сучасного людства при непорозумінні між давньою і сучасною медициною. Ми знаємо за якими етапами ведеться дослідження у сучасній медицині: емпірично збирається інформація, спостереження - статистично обробляється - створюється гіпотеза - проводиться повторюваний експеримент - отримуються підтвердження гіпотези чи ні, що є доказом вірності гіпотези чи навпаки - сприймається медичною спільнотою - впроваджується і використовується на практиці у практичній медицині. І це є зазвичай довгий шлях.

У традиційній медицині пошук відповіді на запитання під час збирання інформації, її аналізу та висновків будується на використанні законів філософії, як основи всіх точних наук, що базуються на незмінних законах природи і однакові у фізиці, астрономії, хімії, географії, біоритмології, біології, також і в медицині тощо. Вони вказують на системну цілісність взаємопов'язаних послідовних процесів, базуються на аналогіях та логіці, розкривають чіткий шлях до рішень і результатів. Коли наука використовує чіткі незмінні закони, формули, розрахунки, то немає сумніву в їх достовірності. Це найкоротший шлях пошуку нового, бо існування доказу вже передре бажаному результату.

Таким чином, традиційна медицина базувалась на тих же самих законах всесвіту, що й інші науки, тому до результату призводив інший порядок: використання законів - розрахунки та вибір шляхів виконання - вибірка подій - порівняння - аналіз спів падінь - висновки - планування методів і шляхів досягнення бажаного передбачуваного результату. Різниця традиційної медицини і сучасної в тому, що доказ був на початку, попереду дослідження, а не позаду, як у сучасній. Часто досягнення результату в доказовій медицині багато коштує і потребує великих витрат часу. В підсумку ми маємо обидві доказові медицини, але традиційна ме-

дицина вивчає події на підставі законів, тобто з центру, а сучасна на підставі емпіричних спостережень, тобто зовні і ось в чому криється багато- помилкова втрата часу. Традиційна медицина віками доводила свої можливості, збирала ефективні методи, а потім поділилась своїми знаннями з наступниками, які не зберегли її досягнення, головний фундамент і використали розірвані знання.

На законах, спостереженнях і аналогіях побудована давня і сучасна ізопатія, гомеопатія, фітотерапія, акупунктура, оздоровчі рухові методики, загартування. До сучасного часу використання на практиці їх збережено найкраще в акупунктурі, аюрведі, традиційній китайській і тибетській медицині, до яких ми почали все більше придивлятися, бо вони показують дуже цікаві результати, навіть творять дива. Але невірна думка, що ці закони стосуються тільки цього напрямку. Вплив цих законів можна побачити в усіх фундаментальних і клінічних напрямках сучасної медицини. Не уважне ставлення до цих знань призводить до втрат і помилок в сучасній науці. За законом «двоїчності» мають сенс обидві медицини, як «дві сторони медалі», де одна вивчає наявні події, а друга розуміється на глибинних одночасно багаторівневих процесах і є передбачуваною. Сучасна медицина в основному приймає відпрацьовані часом підходи у лікуванні, в результаті чого з'являються стандарти, які ефективні в якомусь коректному відсотку випадків. І це здається дуже ефективним. Але сучасники мають таку ваду-забувати про джерело інформації і видають за геніальне своє, часто із своїм ім'ям, давні методики, чи вдруге відкривають те, чим користувалися у давнину, звісно, з сучасним поясненням. І це заплутує всю медичну спільноту. І таких прикладів дуже багато (ізопатія, вакцинація, траволікування, мануальна терапія, дієтологія, психотерапія та майже всі напрями практичної медицини).

Ми просто не знаємо здобутки прабатьків сучасної медицини, не знаємо які знання вони використовували (Гіпократ, Парацельс, Авіценна, Галілео Галілей та ін.). А їх головне надбання це закони філософії, знання давнього Єгипту, які прийшли від шумерів, передані народам Азії і поступово розвинулись далі у вигляді аюрведи, тибетської медицини, китайської медицини та ін. Це кроки її розвитку, водночас і втрата знань. І головне, їх знання базувалися на філософії, на законах всесвіту. Втрата цих знань відбулася з моменту розвитку європейської медицини. Щось порушило стрій мислення, викинули головне ядро, не зрозуміли необхідність їх використання і просто відкинули. Може на цьому закінчилася і давня чудова алхімія, коли лікарі могли створювати індивідуальні ліки (лікар Нострадамус врятував місто Франції від чуми, створивши унікальні «рожеві» пілюлі). Зараз ці закони зберігає філософія, адаптуючи до сучасного розуміння, відокремлена від інших наукових напрямів, у тому числі й медицини.

Вважаю, що настав час вивчення цієї теми в медичному аспекті. Бо, якщо методи сучасної медицини покращують комфорт хворого з хронічним порушенням здоров'я, що подовжує існування і дуже швидко справляються з гострими захворюваннями, іноді забезпечуючи хронічний перебіг хвороби та ятрогенні прояви, при відсутності повного відновлення організму. Таку можливість має

традиційна медицина і прогнозовано не доводить до порушень та ускладнень, крім того, гарно справляється з гострими хворобами, не доводячи до хронічного перебігу, і, навіть, стримує розвиток її на початкових етапах, добре лікує і заданені хронічні хвороби. Треба зрозуміти головне: життя у давнині було, люди хворіли, сучасних засобів не було, але в них було краще, більш сильніше здоров'я і довше життя, якби не епідемії і війни. І все це за рахунок давніх знань, а вони відсутні в нашій медичній свідомості. Знання законів створили культуру життя в різних народів світу, відношення до життя, здоров'я, природи.

Недолік втраченого часу в тому, що за довгий період змінилась «наукова» медична мова і за рахунок дезадаптації старої мови відносно сучасної призвело до нерозуміння і несприйняття цих знань. Переведені з давніх літературних джерел тексти мають специфічний образний з природними аналогіями зміст, деколи не зрозумілий для сучасника, а конкретно європейців, які як раз і рухають розвиток сучасної медицини. Щоб донести зміст цих знань, їх треба адаптувати під сучасність. Яким чином можна побачити дію цих законів в сучасних надбаннях? Стосовно медицини це в біології, анатомії, гістології, фізіології, біофізиці, хімії, біохімії, у всіх розділах внутрішньої медицини і стоматології, гігієні і хірургії, педіатрії та акушерстві і гінекології. Ми повинні навчитися цим знанням з сучасного наукового погляду і використовувати на практиці. Йдеться про дев'ять філософських законів, математично пов'язаних один з одним, які тим самим створюють цілісну модель будови всесвіту, природи, Землі, тваринного і рослинного світу, і в тому ж числі людського організму. Тому, хочу зосередитись на змісті, значенні і доцільності цих законів в лікарській практиці.

Почну з роз'яснення цінності розуміння цих головних філософських законів. У традиційній медицині використовують 9 законів. Щодо існування інших, це треба звернутись до філософії-матері всіх наук. А оці 9 законів можна прослідкувати у сучасних знаннях про природу і в структурі людського організму. Вони вказують на шляхи (незмінні, чітко пов'язані з часом) розвитку природи і людського організму в т.ч., де час як програма розвитку вказує на напрям, періоди, ще і повторювану циклічність процесів і життя. Вони вказують на розвиток за допомогою ланцюгових перетворень хімічних речовин, їх взаємодію, показують зв'язок організму з фізичними полями середовища, повторюваність всіх процесів протягом часу (добы, місяця, року, життя індивідуума і поколінь, пояснюють жорсткий зв'язок хвороб внутрішніх органів, конституції та психіки, з впливом космосу, природних явищ, кліматичних, техногенних та інфекційних факторів, вказують і на патогенетичні ланцюги кожного захворювання, можливі принципи ураження, стадії захворювання. Для цього використовують багато різноманітних діагностичних методів традиційної медицини, які частково уривчasto увійшли у сучасну пропедевтику. А головне: показують запрограмовану взаємодію окремих утворень самодостатньої системи, однією з яких є організм, з метою стабілізації функцій органів. Це пояснює стійкість організмів до патологічних змін.

(Зміст законів описаний в повній статті).

Висновки. Знання цих 9-ти законів і використання їх на практиці та у сучасній медичній науці відкривають наступні можливості:

- розпізнавання можливого етіологічного фактору, яке призвело до порушень;
- розуміння первинного джерела всіх порушень і кожного порушення окремо;
- розуміння важкості та глибини порушення, стадії захворювання;
- бачити ланцюг майбутніх порушень;
- прослідкувати патогенетичні ланцюги;
- розуміти тканинні та органні зміни, зміни функцій органів і систем;
- передбачення та попередження очікуваних ускладнень;
- сприйняття важливості всього різноманіття симптомів ні нехтуючи ні чим;
- аналізу вікових особливостей, конституції, статі, проявів характеру;
- формування повного послідовного етапного плану лікування і відновлення;
- точного вибору найефективніших лікувальних методів, методик, ліків і часу лікування;
- планування часу для профілактичного попередження нового захворювання, а не тільки загострення існуючого;
- розуміння індивідуального прояву нового захворювання при наявності властивостей фактору дії;
- поєднання психічних проявів кожного пацієнта з існуючими захворюваннями внутрішніх органів;
- надавати індивідуальні рекомендації щодо образу життя, відносин в побуті, соціумі.
- та багато іншого, що я не врахувала.

Головним чином, відкриваються можливості приведення до повного психічного, фізичного і інтелектуального здоров'я, гармонії функцій організму, зміні наслідуваного порочного ланцюга для наступних поколінь, захисту від дії мутагенів, формування здорового дитячого організму для відновлення людства і збереження здоров'я дорослих. Це відповідає сучасному напрямку в медицині: прогнозування, лікування, реабілітація, профілактика і медицина здорового образу життя. Це економічно вигідно, бо змінюється навантаження різного плану при лікуванні хронічних хвороб, з'являється стійкість до зовнішніх вражаючих факторів, має місце підготовка молоді до народження дітей більш здорових ніж батьки.